

СПІЛЬНА СЛІДЧА ГРУПА ЯК ФОРМА СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ І ЄС У СФЕРІ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ АГРЕСІЇ РФ

УДК: 343.121; 341.4(477:4-6)

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення рф, яке становить загрозу національній безпеці та територіальній цілісності України і супроводжується вчиненням численних воєнних злочинів та злочинів проти людяності на території нашої держави, стало екзистенційним викликом, який визначає і формує нові вектори державної політики. Сучасні тенденції масштабування транснаціональної та міжнародної злочинності обумовлюють вироблення Україною, як країною-кандидатом на членство в ЄС, єдиної політики у сфері боротьби зі злочинністю, націленої на дотримання одного з основоположних принципів існування ЄС, а саме – спільний європейський простір свободи, безпеки і правосуддя. У цих умовах стає особливо актуальним питання пошуку високоефективних форм міжнародної співпраці у сфері кримінального правосуддя. І одним із таких механізмів співробітництва у кримінальному провадженні є спільні слідчі групи, які забезпечують інтеграцію та координацію зусиль держав у розслідуванні та документуванні міжнародних злочинів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання процесуальних та адміністративно-правових аспектів діяльності спільних слідчих груп у межах міжнародного співробітництва під час кримінального провадження досліджувались у працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, зокрема Ю.М. Чорноус, О.Ю. Шостко, М.П. Красноборова, А. Фургер та багатьох інших. Однак у наявних наукових доробках відсутній комплексний компаративно-правовий аналіз ролі міжнародної групи як найбільш інноваційної та оптимальної форми співпраці України і ЄС щодо розслідування основних міжнародних злочинів, що, у свою чергу,

детермінує необхідність подальшого поглибленого дослідження правової природи і функціонування цього механізму.

Метою статті є дослідження особливостей створення та діяльності спільної слідчої групи як ефективної форми співробітництва України і ЄС у сфері боротьби з міжнародною злочинністю задля формулювання пропозицій щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства України на основі позитивного досвіду європейських держав.

Виклад основного матеріалу. Спільна слідча група (далі - ССГ) є одним із найдосконаліших інструментів міжнародного співробітництва у сфері кримінального судочинства, що включає правову угоду між компетентними органами двох чи більше держав з метою проведення кримінальних розслідувань. До складу ССГ входять прокурори та працівники правоохоронних органів, а також судді, які здійснюють покладені на них функції та повноваження протягом фіксованого періоду, як правило, від 12 до 24 місяців (з можливістю пролонгації), що є необхідним для успішного та повноцінного завершення розслідувань. Після створення ССГ партнери отримують можливість прямого, безпосереднього обміну інформацією та доказами без застосування традиційних процедур запитів про правову допомогу, а також забезпечується оперативна координація в режимі реального часу, спільне планування та виконання слідчих і оперативно-розшукових заходів. Крім того, фахівцям групи дозволено бути присутніми під час проведення слідчих дій на територіях один одного, а отже, ефективніше ділитися своїми технічними знаннями та людськими ресурсами. Прямі контакти та спілкування дозволяють членам ССГ будувати особисті стосунки та довіру, що призводить до швидшої та більш дієвої співпраці, оминаючи довготривалі бюрократичні бар'єри. Фінансова підтримка, що надається Євроюстом та/або іншими агенціями ЄС спільній слідчій групі, є ще однією важливою перевагою для національних органів влади, зменшуючи навантаження на національні бюджети держав-членів ССГ [1].

З початку 2019 і до кінця 2022 рр. Євроюст підтримав діяльність 498 ССГ, з яких 331 нещодавно створених і 167 тривають з попередніх років. Країни, що не входять до ЄС брали участь у

166 ССГ, їх кількість подвоїлася з 54 у 2019 році до 110 у 2022 році. Серед цих держав чільне місце посідають Великобританія, Швейцарія, Албанія, Норвегія та Україна [2, с. 41]. На початку 2000-х років спільні розслідування більшою мірою проводилися між європейськими країнами, які вже мали тісні історичні та культурні зв'язки, а агенції ЄС із співпраці у сфері правоохоронної діяльності («Європол») та кримінального правосуддя («Євроюст») надавали значну підтримку державам-членам. Проте в останні роки ССГ набули популярності не тільки для забезпечення співробітництва між європейськими країнами, а і для співпраці з державами, які не є членами ЄС [3].

Питання створення та діяльності спільних слідчих груп стало найбільш актуальним після підписання Угоди між Україною та Королівством Нідерландів про міжнародне правове співробітництво щодо злочинів, пов'язаних зі збиттям літака рейсу МН17 Малайзійських авіаліній 17 липня 2014 року [4]. Катастрофа Boeing 777 є однією з найбільших в історії України, наслідком якої стала трагічна загибель 298 людей, у тому числі 80 дітей. У меморандумі про взаєморозуміння між Урядом Австралії, Урядом Королівства Бельгія, Урядом Малайзії, Урядом Королівства Нідерландів та Урядом України щодо політичної підтримки кримінального переслідування винних у збитті літака рейсу МН17 17 липня 2014 р. зазначено, що «збиття літака рейсу МН17 становить загрозу безпеці міжнародної цивільної авіації, а встановлення фактів та забезпечення правосуддя у зв'язку з цим є справою для всього міжнародного співтовариства» [5]. На основі результатів проведеного розслідування Державна прокуратура Нідерландів (РРО) висунула обвинувачення чотирьом підозрюваним у причетності до збиття літака. Рішенням Окружного суду Гааги, винесеного 17 листопада 2022 р., троє з них були засуджені до довічного ув'язнення, а одного було виправдано [2, с. 52]. Розслідування в межах спільної слідчої групи, яке проводилося за умов збройного конфлікту в регіоні, хоча і мало обмежувальний вплив на збір доказів, проте структура і спосіб роботи групи сприяли у проведенні слідчих заходів та розширювали їх можливості. Угода про ССГ включала положення, згідно з яким відряджені члени

групи могли брати участь у слідчих діях лише під наглядом керівника ССГ у країні, де ці дії проводились. Нідерландські слідчі не могли здійснювати покладені на них повноваження самостійно, але мали можливість проводити кримінальне розслідування на території України спільно зі Службою безпеки України [2, с. 53].

25 березня 2022 року, через три тижні після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну, за сприяння Євроюсту було ініційовано створення спільної слідчої групи у складі Литви, Польщі та України. 30 травня 2022 року членами групи стали Естонія, Латвія та Словаччина, а 13 жовтня 2022 року – Румунія. 3 березня 2023 року інституційна база співробітництва була розширена шляхом укладення Меморандуму про взаєморозуміння між національними органами семи держав-членів ССГ та Міністерством юстиції Сполучених Штатів Америки. Окрім того, приєднання як учасників Офісу Прокурора Міжнародного кримінального суду (МКС) та Європолу значно посилило потенціал групи спільного розслідування. 29 квітня 2024 року Генеральні прокурори країн-учасниць прийняли рішення про продовження строку діяльності ССГ ще на 2 роки [6]. Головною метою функціонування групи є забезпечення оперативного обміну доказовою інформацією для підвищення ефективності розслідування міжнародних злочинів, скоєних на території України, зокрема воєнних злочинів, злочинів проти людяності, злочину агресії та геноциду [7].

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ

Дана ССГ є найбільшою, що діє в рамках Євроюсту. Європейській агенції дозволили «збирати, обробляти та зберігати докази воєнних злочинів, скоєних в Україні, включаючи супутникові знімки, фотографії, відео- та аудіозаписи, а також ДНК-індикатори та відбитки пальців». Криміналісти та судові експерти безпосередньо надавали консультації з питань збору доказів на місцях злочинів у межах функціонування так званої системи мобільних груп правосуддя. До складу ССГ входить Міжнародний кримінальний суд, який у травні 2022 року відрядив до України групу у складі 42 слідчих, судових експертів та допоміжного штату. У вересні 2022 року парламент суттєво розширив повноваження МКС, надавши йому право самостійно проводити слідчі

та процесуальні дії на території України за попереднім погодженням з Генеральним прокурором. Законодавчі зміни інституціоналізували взаємодію з МКС через розмежування компетенції між національними органами. Відтепер нагляд за дотриманням кримінального законодавства в питаннях співробітництва України з МКС здійснює Офіс генерального прокурора, а процес реалізації рішень МКС та забезпечення міжнародної правової допомоги органу віднесено до повноважень Міністерства юстиції України [8].

Особливої уваги заслуговує створення бази даних Core International Crimes Evidence Database (CICED) для зберігання, систематизації та аналізу доказової інформації щодо міжнародних злочинів. CICED забезпечує інформаційно-аналітичну підтримку національних та міжнародних розслідувань, сприяє наданню тактичних і стратегічних рекомендацій з кримінального переслідування. Результатом активного міжнародного співробітництва у рамках кримінального провадження є також створення Міжнародного центру з переслідування злочину агресії проти України (International Centre for the Prosecution of the Crime of Aggression against Ukraine, ICPA), метою якого є підтримка та вдосконалення розслідувань злочинів шляхом отримання ключових доказів агресії [7].

Євроюст надає юридичну, аналітичну, матеріально-технічну та фінансову підтримку ССГ. За словами президента Європейської агенції Ладіслава Хамрана: «Як Євроюст ми надамо технічну підтримку – телефони, ноутбуки, сканери, принтери та інше обладнання, яке є важливим для того, щоб збирати докази злочинів війни». Крім того, Євроюст, як координуючий орган, має намір фінансово підтримати роботу слідчих ССГ, зокрема компенсуючи витрати на їхні поїздки, надаючи перекладачів для спілкування рідною мовою, а також забезпечуючи переклад документів і всіх доказових матеріалів, зібраних іншими мовами, окрім англійської [9]. З березня 2022 року Агентство ініціювало і провело 22 координаційні зустрічі за участі членів групи та інших національних органів, які займаються розслідуванням ймовірних основних міжнародних злочинів, скоєних в Україні [6].

Звісно, діяльність спільної слідчої групи не є панацеєю для вирішення усіх проблем розслідування воєнних злочинів. Проте,

порівняно з традиційними формами міжнародного співробітництва, вона має низку переваг, серед яких можна виділити:

1) швидкий обмін інформацією між Сторонами, що дозволяє уникнути численних громіздких процедур, які виникають при класичному запиті про міжнародну правову допомогу;

2) скоординованість спільних дій фахівців ССГ, що дає змогу запобігти дублюванню однакових слідчих заходів (особливо це актуально щодо допитів свідків воєнних злочинців задля уникнення повторної психологічної травматизації);

3) безпосередній доступ до доказової бази, зібраної компетентними органами різних держав-членів у рамках спільного розслідування;

4) юридична, матеріально-технічна та фінансова підтримка від міжнародних організацій, що дозволяє членам групи проводити складні криміналістичні експертизи, обробляти та систематизувати великі масиви інформації та доказів, використовувати найкраще сучасне обладнання та найкваліфікованіших спеціалістів, вільно та безперешкодно обмінюватися досвідом у режимі реального часу.

Незважаючи на суттєві переваги, діяльність ССГ має і певні недоліки, серед яких:

1) відмінності у законодавстві держав-членів групи, що ускладнює проведення розслідування в рамках ССГ (наприклад, правила щодо допустимості доказів можуть відрізнятися у різних юрисдикціях);

2) обмежені оперативні повноваження відряджених членів групи (зазвичай не можуть діяти самостійно на території іншої держави) часто перешкоджають реалізації слідчих заходів;

3) ризик витоку або неналежного використання конфіденційної інформації. Оскільки ССГ залучає багато Сторін, то зростає загроза розголошення чи неправомірного використання даних, отриманих під час розслідування міжнародних злочинів;

4) проблема використання доказів, зібраних членами групи, яка частково вирішується запровадженням «правил спеціальності». Тобто їх застосування дозволяється лише для цілей, передбачених угодою про створення групи спільного розсліду-

вання. Для повної реалізації вільного обміну доказами держави повинні розглянути запровадження положень «відкритого входу/закритого виходу» для доказових матеріалів у ССГ щодо міжнародних злочинів. Це дозволило б членам ССГ надавати повний обсяг інформації («відкритий вхід»), водночас вимагаючи згоди джерела перед використанням матеріалів у закордонних судових провадженнях («закритий вихід») [3].

Окрім наведених особливостей функціонування ССГ, варто зауважити, що проведення слідчих дій на території України ускладнюється ще й таким фактором, як відсутність безпеки для відряджених членів та учасників групи (більшість територій, на яких проводяться слідчі заходи є прифронтовими та замінованими).

Незважаючи на певні виклики, діяльність спільних слідчих груп у XXI ст. є одним з найбільш дієвих інструментів для розслідування, розкриття та протидії міжнародній злочинності. Для підвищення ефективності роботи ССГ слід удосконалити законодавчі бази держав-членів у частині посилення механізмів захисту конфіденційної інформації та встановлення чіткої процедури збору, використання та обміну доказами.

Можливість створення та функціонування ССГ закріплено як на міжнародному рівні у статті 20 Другого додаткового протоколу до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах від 8 листопада 2001 р. [10] і у статті 13 Конвенції про взаємодопомогу в кримінальних справах між державами-членами Європейського Союзу від 12 липня 2000 р. [11], так і в рамках національного законодавства – у статті 571 Кримінального процесуального кодексу України [12], де зазначено, що «для проведення досудового розслідування обставин кримінальних правопорушень, вчинених на територіях декількох держав, або якщо порушуються інтереси цих держав, можуть створюватися спільні слідчі групи. Офіс Генерального прокурора розглядає і вирішує питання про створення спільних слідчих груп за запитом слідчого органу досудового розслідування України, прокурора України та компетентних органів іноземних держав. Члени спільної слідчої групи безпосередньо взаємодіють між собою, узгоджують

основні напрями досудового розслідування, проведення процесуальних дій, обмінюються отриманою інформацією. Координацію їх діяльності здійснює ініціатор створення спільної слідчої групи або один з її членів. Слідчі (розшукові) та інші процесуальні дії виконуються членами спільної слідчої групи тієї держави, на території якої вони проводяться».

Проаналізувавши положення статті 571 КПК України [12], можемо дійти висновку, що законодавець більшою мірою регулює порядок та підстави створення ССГ, натомість сам механізм роботи груп спільного розслідування представлений у доволі загальному вигляді і однозначно потребує доопрацювання. Досі залишається відкритим питання щодо правового статусу учасників міжнародної групи та меж їхніх повноважень.

29 квітня 2022 року на розгляд Верховної Ради України був поданий проєкт Закону України «Про внесення зміни до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення діяльності спільних слідчих груп». У ч. 1 ст. 571 КПК (в редакції проєкту) пропонується встановити, що «для забезпечення всебічності та повноти здійснення досудового розслідування і судового провадження, отримання доказів або перевірки вже отриманих доказів, встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження, яке здійснюється на території однієї або декількох держав, або якщо порушуються інтереси цих держав, можуть створюватися спільні слідчі групи», а у ч. 3 ст. 571 КПК

(в редакції проєкту) визначено, що «члени спільної слідчої групи безпосередньо взаємодіють між собою, узгоджують основні напрями здійснення кримінального провадження, проведення процесуальних дій, обмінюються отриманою інформацією» [13]. Тобто запропоновані законодавчі зміни передбачають функціонування спільних слідчих груп на двох етапах кримінального провадження: як на стадії досудового розслідування, так і в процесі судового розгляду. Однак це не зовсім узгоджується з положеннями ч. 1 ст. 20 Другого додаткового протоколу до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах, де зазначено, що «за взаємною згодою компетентні органи двох чи більше Сторін можуть створити спільну слідчу групу з

конкретною метою й на обмежений період, який може бути продовжений за взаємною згодою, для проведення кримінальних розслідувань на території однієї чи більше Сторін, що створили групу» [10]. Для уникнення різних трактувань та правильного розуміння правової природи ССГ варто насамперед звернутись до дефініції даного поняття. У практичному посібнику, розробленому Мережею національних експертів ЄС з питань спільних слідчих груп, зазначено, що «спільна слідча група – це інструмент міжнародного співробітництва, заснований на підставі угоди між компетентними органами - як судовими (суддями, прокурорами, слідчими суддями), так і правоохоронними органами - двох або більше держав, створений на обмежений період часу і з певною метою для проведення кримінальних розслідувань в одній або декількох залучених державах» [14, с. 7]. У додатку 4 до типової форми запиту про взаємну правову допомогу у кримінальних справах, затвердженій 3 листопада 2015 р. Комітетом експертів з питань застосування європейських конвенцій про співробітництво у кримінальних справах, вказано, що «ССГ – це міжнародна група, сформована за взаємною згодою компетентними органами двох або більше Сторін для проведення кримінальних розслідувань в одній або декількох Сторонах, що ініціювали її створення, з конкретною метою та на обмежений термін» [15, с. 14]. Вважається, що з урахуванням особливостей національного законодавства доцільно доповнити статтю 541 КПК України («Роз'яснення термінів»), включивши до неї офіційне визначення поняття «спільна слідча група», що допоможе забезпечити узгоджене та уніфіковане тлумачення цього терміна компетентними органами української Сторони.

У країнах-членах ЄС положення про спільні слідчі групи імплементовані у внутрішні законодавства відповідно до Рамкового рішення Ради ЄС 2002/465/JHA [16]. Розглянемо, як регламентований механізм функціонування ССГ у інших державах, зокрема на прикладі Польщі та Франції.

Кримінально-процесуальний кодекс Франції (Code de procédure pénale) містить положення щодо ССГ у статтях 695-2 та 695-3, у яких вказано, що «спільну слідчу групу створює компе-

тентний судовий орган за попередньою згодою міністра юстиції та за згодою іншої держави-члена або держав-членів у випадках, коли в рамках кримінального провадження необхідно провести складні розслідування, що вимагають значних ресурсів і стосуються інших держав-членів, або коли кілька держав-членів проводять розслідування правопорушень, що вимагають скоординованих та узгоджених дій між відповідними державами-членами» [17]. Французьке законодавство чітко визначає порядок діяльності спільних слідчих груп під керівництвом компетентного судового органу, приділяючи особливу увагу документуванню інформації, одержаної в рамках кримінального розслідування.

У Кримінально-процесуальному кодексі Польщі (*Kodeks postępowania karnego*) [18] питанню формування та функціонування ССГ присвячено статті 589b–589f. Так, стаття 589b КПК Польщі визначає порядок створення спільної слідчої групи шляхом укладення угоди між Генеральним прокурором та компетентним органом співпрацюючої держави для проведення конкретного досудового розслідування на визначений термін. Угода про створення групи повинна містити: предмет, мету, місце та період співпраці; склад групи із зазначенням особи, яка нею керує; завдання окремих членів групи. У статті 589c КПК Польщі детально викладена мета створення ССГ, зокрема, для розслідування злочинів «терористичного характеру, торгівлі людьми, незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їхніх прекурсорів чи інших тяжких злочинів» [18]. Також законодавство Польщі регулює повноваження членів групи спільного розслідування, визначає порядок збору та використання доказів, отриманих спільною слідчою групою. Зокрема, встановлено, що «інформація, отримана членом групи у зв'язку з його участю в її роботі, яка недоступна іншим способом для держави, що його відрядила, може бути використана компетентним органом цієї держави також для: проведення власного кримінального провадження – за згодою співпрацюючої держави, орган якої надав інформацію; запобігання безпосередній, серйозній загрозі громадській безпеці; інших цілей, якщо це передбачено угодою про створення групи». Стаття 589f передбачає, що «за шкоду, заподі-

яну членом групи внаслідок виконання ним своїх обов'язків, відповідає держава, яка його відрядила, відповідно до законодавства держави, на території якої відбувалася співпраця групи. Якщо шкода, заподіяна іншій особі, стала наслідком дій або бездіяльності члена групи, відрядженого іншою співпрацюючою державою, то грошову суму, що є еквівалентом компенсації, тимчасово виплачує потерпілому компетентний орган держави, на території якої відбувалася співпраця групи» [18].

Проведений порівняльний аналіз кримінального процесуального законодавства європейських держав, зокрема Польщі та Франції, свідчить про наявність доволі детальної регламентації процесів створення та діяльності спільної слідчої групи як форми міжнародного співробітництва у боротьбі з транснаціональною та міжнародною злочинністю.

Висновки. Російська агресія проти України та нагальна потреба в оперативному розслідуванні воєнних злочинів стали рушійною силою для пошуку ефективних форм співпраці з інституціями ЄС та подальшого формування спільної політики у сфері боротьби зі злочинністю. Саме спільна слідча група є одним з найбільш дієвих інструментів, який забезпечує координацію зусиль держав у розслідуванні та документуванні міжнародних злочинів, і має низку переваг, порівняно з традиційними формами міжнародного співробітництва. Якщо звернутись до норм національного законодавства, а саме статті 571 КПК України, то стає очевидним, що законотворець більшою мірою регулює порядок та підстави створення ССГ, натомість сам механізм роботи груп спільного розслідування представлений у доволі загальному вигляді і однозначно потребує доопрацювання. Досі залишається відкритим питання щодо правового статусу учасників міжнародної групи та меж їхніх повноважень. Також видається доцільним доповнити статтю 541 КПК України («Роз'яснення термінів»), включивши до неї офіційне визначення поняття «спільна слідча група», що допоможе забезпечити узгоджене та уніфіковане тлумачення цього терміна компетентними органами української Сторони. Порівняльний аналіз кримінального процесуального законодавства Польщі та Франції свідчить про наявність доволі

детальної регламентації діяльності ССГ у цих країнах, що може слугувати орієнтиром для вдосконалення українського законодавства. Для підвищення ефективності роботи спільної слідчої групи слід доопрацювати законодавчі бази держав-членів у частині посилення механізмів захисту конфіденційної інформації та встановлення чіткої процедури збору, використання та обміну доказами.

1. *Joint investigation teams. European Union Agency for Criminal Justice Cooperation.* URL: <https://www.eurojust.europa.eu/judicial-cooperation/instruments/joint-investigation-teams> (дата звернення: 01.05.2025).
2. *European Union Agency for Criminal Justice Cooperation and JITs Network. Fourth JIT Evaluation Report of February 2023.* URL: <https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/fourth-jits-evaluation-report.pdf> (дата звернення: 20.04.2025).
3. *Furger A. Can They Deliver? The Practice of Joint Investigation Teams (JITS) in Core International Crimes Investigations. Journal of International Criminal Justice. 2024. Vol. 22.1. P. 43-58.*
4. *Угода між Україною та Королівством Нідерландів про міжнародне правове співробітництво щодо злочинів, пов'язаних зі збиттям літака рейсу MH17 Малайзійських авіаліній 17 липня 2014 року від 12.07.2018 р.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/528_002-17#Text (дата звернення: 20.04.2025).
5. *Меморандум про взаєморозуміння між Урядом Австралії, Урядом Королівства Бельгія, Урядом Малайзії, Урядом Королівства Нідерландів та Урядом України щодо політичної підтримки кримінального переслідування винних у збитті літака рейсу MH17 17 липня 2014 року від 20 вересня 2017 р.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/036_001-17%23Text#Text (дата звернення: 20.04.2025).
6. *Угода про продовження на два роки діяльності Спільної слідчої групи з розслідування ймовірних основних міжнародних злочинів в Україні. 2024.* URL: <https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/ugoda-pro-prodovzhenня-na-dva-roki-diyalьnosti-spilьnoi-slidchoї-grupi-z-rozsliduvannya-y-movirnih-uk?s=232> (дата звернення: 25.03.2025).
7. *Резнікова А. Робота спільної слідчої групи в процесі документування злочинів рф: воєнний досвід України. Юридична платформа «JUSTTALK».* URL: <https://justtalk.com.ua/post/robota-spilnoi-slidchoi-grupi-v-protsesi-dokumentuvannya-zlochiv-rf-voennij-dosvid-ukraini> (дата звернення: 25.03.2025).

8. Міжнародна підтримка розслідувань воєнних злочинів. Юридична Газета online. 2023. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/mizhnarodna-pidtrimka-rozsliduvan-voennih-zlochiv.html> (дата звернення: 25.03.2025).
9. Євроюст надасть Спільній слідчій групі з розслідування воєнних злочинів в Україні технічну та фінансову підтримку – президент Гамран. Interfax-Україна. 2022. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/836134.html> (дата звернення: 25.03.2025).
10. Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах від 8 листопада 2001 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_518 (дата звернення: 01.05.2025).
11. Конвенція про взаємодопомогу в кримінальних справах між державами-членами Європейського Союзу від 12 липня 2000 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_238 (дата звернення: 01.05.2025).
12. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 01.05.2025).
13. Проект Закону України «Про внесення зміни до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення діяльності спільних слідчих груп» від 29.04.2022 р. № 7330. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39520> (дата звернення: 01.05.2025).
14. Joint Investigation Teams: Practical Guide. Council of the European Union. 2021. URL: https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/joint_investigation_teams_practical_guide_2021_en.pdf (дата звернення: 20.04.2025).
15. European Committee on Crime Problems and Committee of Experts on the Operation of European Conventions on Co-Operation in Criminal Matters. Model Request Form for Mutual Assistance in Criminal Matters. 2015. URL: <https://rm.coe.int/pc-ocmod-2014-10rev6modelrequestformformla/1680997dd1> (дата звернення: 20.04.2025).
16. Рамкове рішення Ради ЄС 2002/465/JHA від 13 червня 2002 року про спільні слідчі групи. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec_framw/2002/465/oj/eng (дата звернення: 20.04.2025).
17. Code de procédure pénale. Legifrance. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006071154/LEGISCTA000006167503/#LEGISCTA000006167503 (дата звернення: 25.04.2025).

18. *Kodeks postępowania karnego: USTAWA z dnia 6 czerwca 1997 r. Nr 89 poz. 555. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970890555/U/D19970555Lj.pdf> (дата звернення: 25.04.2025).*

Гуменицька В.В. Спільна слідча група як форма співробітництва України і ЄС у сфері кримінальної політики в умовах агресії рф.

Стаття присвячена аналізу діяльності спільної слідчої групи як одного з найдосконаліших інструментів розслідування та документування міжнародних злочинів. Порівняно з традиційними формами міжнародного співробітництва група спільного розслідування має низку переваг: оперативний обмін інформацією, узгодженість дій, безпосередній доступ до доказів і всебічну підтримку від міжнародних організацій. Водночас проведення слідчих дій в Україні ускладнене критичними безпековими ризиками для членів ССГ.

Автор наводить успішний приклад розслідування катастрофи пасажирського літака рейсу МН-17, збитого 17 липня 2014 року. Завдяки ефективній роботі першої спільної слідчої групи за участі України Окружний суд Гааги засудив трьох винуватців до довічного ув'язнення.

Стаття містить ґрунтовне дослідження міжнародних та національних законодавчих актів, які регулюють створення та функціонування спільних слідчих груп. На підставі аналізу положень статті 571 КПК України автор робить висновок, що законодавець більшою мірою регулює порядок та підстави створення ССГ, натомість сам механізм роботи груп спільного розслідування представлений у доволі загальному вигляді і однозначно потребує доопрацювання. Досі залишається відкритим питання щодо правового статусу учасників міжнародної групи та меж їхніх повноважень.

Автор вважає доцільним доповнити статтю 541 КПК України («Роз'яснення термінів»), включивши до неї офіційне визначення поняття «спільна слідча група», що сприятиме єдиному та уніфікованому тлумаченню цього терміна компетентними органами української Сторони.

Порівняльний аналіз кримінального процесуального законодавства Польщі та Франції свідчить про наявність доволі детальної регламентації діяльності ССГ у цих країнах, що може слугувати орієнтиром для вдосконалення українського законодавства. Для підвищення ефективності функціонування спільної слідчої групи слід доопрацювати законодавчі бази держав-членів у частині посилення механізмів захисту конфіденційної інформації та встановлення чіткої процедури збору, використання та обміну доказами.

Ключові слова: спільні слідчі групи, міжнародне співробітництво, спільні розслідування, міжнародні злочини, Євроюст, кримінально-процесуальна політика, політика у сфері боротьби зі злочинністю.

Humenytska V.V. Joint Investigation Team as a form of cooperation between Ukraine and the EU in the field of criminal policy under the conditions of russian aggression.

The article is devoted to analyzing the activities of the joint investigation team as one of the most advanced tools for investigating and documenting international crimes.

Compared to traditional forms of international cooperation, the joint investigation team has several advantages: the rapid exchange of information, coordinated actions, direct access to evidence, and comprehensive support from international organizations. At the same time, conducting investigative actions in Ukraine is complicated by critical security risks for JIT members.

The author provides a successful example of the investigation into the crash of Malaysia Airlines Flight MH-17, which was shot down on July 17, 2014. Thanks to the effective work of the first joint investigation team with the participation of Ukraine, the District Court of The Hague sentenced three perpetrators to life imprisonment.

The article contains a thorough study of international and national legislative acts regulating the creation and functioning of joint investigation teams. Based on the analysis of Article 571 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, the author concludes that the legislator primarily regulates the procedure and grounds for JIT creation, while the mechanism of joint investigation group work is presented in a rather general manner and clearly needs improvement. The legal status of international group participants and the limits of their powers remain open issues.

The author considers it appropriate to amend Article 541 of the Criminal Procedure Code of Ukraine («Definition of Terms») by including an official definition of the concept of a «joint investigation team,» which would contribute to a unified and standardized interpretation of this term by the competent authorities of the Ukrainian side.

A comparative analysis of the criminal procedural legislation of Poland and France indicates the existence of a rather detailed regulation of JIT activities in these countries, which can serve as a benchmark for improving Ukrainian legislation. To enhance the efficiency of joint investigation teams, it is necessary to refine the legislative frameworks of member states by strengthening mechanisms for protecting confidential information and establishing a clear procedure for collecting, using, and exchanging evidence.

Keywords: joint investigation teams, international cooperation, joint investigations, international crimes, Eurojust, criminal procedural policy, policy in the field of crime fighting.